

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Fidei Exhibita Invictiss. Imp. Carolo V. Caesari
Avg. in Comicijs Augustæ. Anno M. D. XXX.**

Melanchthon, Philipp

Augsburg, 1535

VD16 C 4710

De Vocabvlis Missae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34184

quam conscientia fide erecta sensit ex qualibus terroribus liberetur, tum uero serio agit gratias pro beneficio & passione Christi, & utitur ipsa ceremonia ad laudē dei, ut hac obediētia gratitudinē ostendat, et testatur se magnifacere dona dei. Ita fit ceremonia sacrificiū laudis. Ac Patres quidē de duplici effectu loquuntur, de consolatione conscientiarum, & de gratiarū actione seu laude Horū effectū prior ad sacramēti rationē pertinet, posterior pertinet ad sacrificiū. De consolatione ait Ambrosius, Accedite ad eum & absolui mini, quia est remissio peccatorū. Qui sit iste quæritis. Audite ipsum dicentē, Ego sum panis uitę, qui uenit ad me non esuriēt, & qui credit in me, non sitiet unquam. Hic testatur in sacramento offerri remissionē peccatorum, testatur & fide accipi debere. Infinita testimonia leguntur in hanc sententiā apud Patres, quæ omnia detorquent aduersarij ad opus operatum, & applicandū pro alijs, cū Patres aperte requirant fidem, & de propria cuiusq; consolatione loquantur, non de applicatione. Præter hæc leguntur & sententiæ de gratiarū actione, qualis illa est suavissime dicta a Cypriano, de pię comunicātib; Pietas inquit inter data & condonata se diuidens, gratias agit tam uberis beneficij largitori, id est, pietas intuetur data & condonata, hoc est, cōfert inter se magnitudinem beneficiorum dei, & magnitudinem nostrorum malorum, mortis & peccati, & agit gratias &c. Et hinc extitit appellatio *εὐχαριστίας* in ecclesia. Neq; uero ceremonia ipsa est gratiarum actio ex opere operato applicanda pro alijs, ut mereatur eis remissionem peccatorum &c. ut liberet animas defunctorum. Hæc pugnant cum iustitia fidei, quasi ceremonia, sine fide proficit, aut facienti, aut alijs.

DE VOCABVLIS MISSAE.

ADuersarij reuocant nos etiam ad Grammaticā, sumunt argumenta ex appellationibus Missæ, quæ non habēt opus

Ambrosius

longa disputatione. Non enim sequitur Missam, etsi uocatur sacrificium, opus esse ex opere operato gratiam conferens, aut applicatum pro alijs, mereri eis remissionem peccatorum &c. λειτουργία inquit, significat sacrificium. Et Græci Missam appellant liturgiam. Cur hic omittunt appellationem ueterem Synaxis, quæ ostendit Missam olim fuisse multorum communicationem. Sed dicamus de liturgia. Ea uox non significat proprie sacrificium, sed potius publicum ministerium, & apte quadrat ad nostram sententiam, quod uidelicet unus minister consecrans, reliquo populo exhibet corpus & sanguinem domini, sicut unus minister docens exhibet euangelium populo, sicut ait Paulus. Sic nos existimet homo, tanquam ministros Christi, & dispensatores sacramentorum dei, hoc est, euangelij, & sacramentorum. Et 2. Corinth. 5. Propter causam Christi legatione fungimur tanquam deo per nos adhortante, rogamus Christi causa, reconciliamini &c. Ita apte quadrat nomen λειτουργία ad ministerium. Est enim uetus uerbum usurpatum in publicis ministerijs ciuilibus, ac significat Græcis onera publica, sicut tributum, sumptum instruendæ classis, aut similia, ut testatur oratio Demosthenis πρὸς λεπτόν, quæ tota consumitur in disputatione de publicis muneribus & immunitatibus φησὶ δὲ ἀναξίως τινὰς ἀνθρώπους εὐρολλύουσιν ἀτέλῃσιν ἐκδεδυκέναι τὰς λειτουργίας, id est, dicit indignos quosdam homines inuenta immunitate detrectare publica onera. Et sic Romanis temporibus locuti sunt, ut ostendit rescriptum Pertinacis. ff. de iure immunitatis. L. Semper. ἐπιπέμει μὴ πασῶν λειτουργιῶν τοὺς πατέρας ὁ τῶν τέκνων ἀριδμοὺς ἀπέτα. Et si non liberat parentes omnibus oneribus publicis numerus natorum. Et Commentarius Demosthenis scribit λειτουργία, genus esse tributorum, sumptus ludorum, sumptus instruendarum nauium, curandi gymnasij, & similibus publicarum curacionum. Et Paulus pro collatione usurpauit. 2. Corinth. 9. Officium huius collationis non solum supplet ea quæ defunt sanctis. Sed etiam efficit, ut plures deo ubertim agant gratias &c. Et

liturgia

2. Cor. 5.

2. Cor. 9.

philip. 2.

Philippenses 2. appellat Epaphroditum λειτουργόν ministrū necessitatis suæ, ubi certe non potest intelligi sacrificulus. Sed nihil opus est pluribus testimonijs, cum exempla ubiq; obuia sint legitibus Græcos scriptores, in quibus λειτουργία usurpatur pro publicis oneribus ciuilibus, seu ministerijs. Et propter diphthongū Grammatici non deducunt a λιτή, quod significat preces, sed a publicis bonis, quæ uocēt λῆτα ut sit λειτουργία curo, tracto publica bona.

Danthe. 10.

Illud est ridiculum quod argumentantur altaris mentionem fieri in sacris literis, quare necesse sit Missam esse sacrificium, cū parabola altaris per similitudinem a Paulo citetur. Et Missam fingunt dictam ab altari πάρα. Quorsum opus erat tam procul accersere etymologiam nisi uolebant ostentare scientiam Hebraicæ linguæ? Quorsum opus est procul quærere etymologiam? cum extet nomen Missa Deuterono, decimosexto, ubi significat collationes, seu munera populi, non oblationem sacerdotis. Debebant enim singuli uenientes ad celebrationem Paschæ aliquod munus, quasi symbolam afferre. Hūc morem initio retinuerunt & Christiani. Conuenientes afferebant panes, uinū & alia, ut testantur Canones Apostolorum. Inde sumebatur pars quæ consecraretur. Reliquum distribuebatur pauperibus. Cum hoc more retinuerunt & nomen collationum, Missa. Et propter tales collationes apparet etiam alicubi Missam dictam esse ἀγάπη, nisi quis mauult ita dictam esse propter commune conuiuium, sed omittamus has nugas. Ridiculum est enim aduersarios in re tanta, adeo leues coniecturas afferre. Nam etiam si Missa dicitur oblatio, quid facit uocabulum ad illa somnia de opere operato, & applicatione quam fingunt alijs mereri remissionem peccatorum? Et potest oblatio dici, propterea, quia ibi offeruntur orationes, gratiarum actiones, & totus ille cultus, sicut & εὐχαριστία dicitur. Verum neq; ceremoniæ, neq; orationes ex opere operato sine fide profunt. Quanquam nos hic non de orationibus, sed proprie de coena domini disputamus.

missa oblatio

Græcus Canon etiam multa dicit de oblatione, sed palam ostendit se non loqui proprie de corpore & sanguine Domini, sed de toto cultu, de precibus & gratiarum actionibus. Sic enim ait *καὶ ποίησον ἡμῶς ἀξιόους γενέσθαι τοῦ προσφέρει σοι δεήσεις ἐπισησίας ἐθυσίας ἀραιμάκτους ὑπὲρ παντός λαοῦ*, Nihil offendit, recte intellectum. Orat enim nos dignos effici, ad offerendas preces, & supplicationes & hostias incruentas pro populo. Nam ipsas preces uocat hostias incruentas. Sicut & paulo post *ἐτι προσφερομεν σοι τὴν λογικὴν ταύτην καὶ ἀραιμάκτον λατρείαν*. Offerimus inquit hanc rationalem, & incruentum cultum. Inepte enim exponunt qui hanc rationalem hostiam malunt interpretari, & transferunt ad ipsum corpus Christi, cum Canon loquatur de toto cultu, & *λογικὴ λατρεία* a Paulo dicta sit, contra opus operatum, uidelicet, de cultu mentis, de timore, de fide, de inuocatione, de gratiarum actione &c.

Quod uero defendunt aduersarij nostri applicationem ceremoniæ pro liberandis animabus defunctorum, qua ex re quaestum infinitum faciunt, nulla habent testimonia, nullum mandatum ex scripturis. Neque uero est leue peccatum tales cultus sine mandato Dei, sine exemplo scripturæ, in Ecclesia instituire, & eorum nam Domini institutam ad recordationem & prædicationem inter uiuos, transferre ad mortuos. Hoc est abuti nomine Dei contra secundum præceptum. Primum enim contumelia est Euangelij, sentire quod ceremonia, ex opere operato, sine fide sit sacrificium reconcilians Deum, & satisfaciens pro peccatis. Horribilis oratio est, tantundem tribuere operi sacerdotis, quantum morti Christi. Deinde peccatum & mors non possunt uinci nisi fide in Christum, sicut Paulus docet, Iustificati ex fide pacem habemus, quare non potest uinci poena purgatorij, applicatione alieni operis.

Omitteremus iam qualia habeant aduersarij testimonia de purgatorio, quales existiment poenas esse purgatorij, quales habeat causas doctrina satisfactionum, quam supra ostendimus uanissimam

Cœna Dni

esse. Illud tantum opponemus, Certum est cœnam Domini institutam esse propter remissionem culpæ. Offert enim remissionem peccatorum, ubi necesse est uere culpam intelligere. Et tamen pro culpa non satisfacit, alioqui Missa esset par morti Christi. Nec remissio culpæ accipi potest aliter, nisi fide. Igitur Missa non est satisfactio, Sed promissio & sacramentum requirens fidem, Ac profecto necesse est omnes pios acerbissimo dolore affici, si cogitent Missam magna ex parte ad mortuos & ad satisfactiones pro pœnis translata esse, Hoc est tollere iuge sacrificium ex Ecclesia, Hoc est Antiochi regnum, qui saluberrimas promissiones de remissione culpæ, de fide, transtulit ad uanissimas opiniones de satisfactionibus, Hoc est Euangelium contaminare, corrumpere usum sacramentorum. Hi sunt quos Paulus dixit reos esse corporis & sanguinis Domini, qui oppresserunt doctrinam de fide, & remissionem culpæ, & corpus & sanguinem Domini ad sacrilegum quæstum prætextu satisfactionum contulerunt. Et huius sacrilegij pœnas aliquando dabunt. Quare cauendum est nobis & omnibus pijs conscientijs, ne approbent aduersariorum abusus.

Sed redeamus ad causam. Cum Missa non sit satisfactio, nec pro pœna, nec pro culpa, ex opere operato, sine fide, Sequitur applicationem pro mortuis inutilem esse. Neque hic opus est longiore disputatione. Constat enim quod illæ applicationes pro mortuis nulla habeant ex scripturis testimonia, Nec tutum est in Ecclesia cultus instituire, sine autoritate scripturæ. Et si quando opus erit prolixius de tota re dicemus. Quid enim nunc rixemur cum aduersarijs, qui neque quid sacrificium, neque quid sacramentum, neque quid remissio peccatorum, neque quid sit fides, intelligunt.

Nec Græcus Canon applicat oblationem tanquam satisfactionem pro mortuis, quia applicat eam pariter beatis omnibus Patriarchis, Prophetis, Apostolis. Apparet igitur Græcos tanquam gratiarum actionem offerre, non applicate tanquam satis

factionem pro pœnis. Quanquam etiam loquuntur non de sola oblatione corporis & sanguinis Domini, Sed de reliquis Missæ partibus uidelicet, orationibus & gratiarum actionibus. Nā post consecrationem precantur, ut fumentibus pro sit, non loquuntur de alijs. Deinde addunt ἐπιπροσφέρω μὲν σοὶ τὴν λογικὴν ταύτω λατρείαν ὑπὲρ τῶν ἐρπίσι ἀναπανσαμύτων προπατόρων πατέρων πατριάρχων, προφύτων ἀποστόλων &c. At λογικὴ λατρεία, nō significat ipsam hostiam, Sed orationes & omnia quæ ibi geruntur. Quod uero allegant aduersarij Patres de oblatione pro mortuis, Scimus ueteres loqui de oratione pro mortuis, quam nos non prohibemus, sed applicationem cœnæ Domini pro mortuis ex opere operato, improbamus. Nec patrocinantur aduersarijs ueteres de opere operato. Et ut maxime Gregorij aut recentiorum testimonia habeant, nos opponimus clarissimas, & certissimas scripturas. Et Patrum magna dissimilitudo est. Homines erant & labi ac decipi poterant. Quanquam si nunc reuiuiscerent ac uiderent sua dicta preteriti luculentis illis mēdacijs, quæ docent aduersarij de opere operato, longe aliter se ipsi interpretarentur.

Falso etiam citant aduersarij contra nos damnationē Aerij, quem dicunt propterea damnatum esse, quod negauerit in Missa oblationem fieri pro uiuis & mortuis. Sæpe hoc colore utuntur, allegant ueteres hæreses, & cum his falso comparant nostrā causam, ut illa collatione pregrauet nos. Epiphanius testatur Aerium sensisse, quod orationes pro mortuis sint iuitiles, Id reprehēdit. Nec nos Aerio patrocinaur, sed uobiscū litigamus, qui hæresin manifeste pugnātem cum Prophetis, Apostolis, & sanctis Patribus scelestè defenditis, uidelicet, quod Missa ex opere operato iustificet, quod mereatur remissionem culpæ & pœnæ, etiam iniustis, pro quibus applicatur, si non ponant obicem. Hos perniciosos errores improbamus, qui ledunt gloriam passionis Christi, & penitus obruunt doctrinā de iustitia fidei. Similis fuit persuasio impiorū in lege, quod mererentur remissionem peccatorum per sacrificia ex

Aerij

Epiphanius

opore operato, non acciperent gratis per fidem. Itaq; augebant illos cultus & sacrificia, instituebant cultum Baal in Israel, In Iuda etiam sacrificabant in lucis. Quare Prophetę damnata illa persuasione, belligerantur non solum cum cultoribus Baal, sed etiã cum alijs sacerdotibus, qui sacrificia a Deo ordinata cum illa opinione impia faciebant. Verum heret in mundo hec persuasio, & herebit semper, q; cultus & sacrificia sint propitiationses, Non ferunt homines carnales soli sacrificio Christi tribui hunc honorẽ, q; sit propitiatio, quia iustitiam fidei non intelligunt, sed parem honorem tribuunt reliquis cultibus & sacrificijs. Sicut igitur in Iuda hesit apud impios Pontifices falsa persuasio de sacrificijs, sicut in Israel Baaliticus cultus durauerunt. Et tamen erat ibi Ecclesia Dei, quę impios cultus improbabat. Ita heret in regno Pontificio cultus Baaliticus, hoc est, abusus Missę, quam applicant, ut per eam mereantur iniustis remissionem culpę & poenę. Et uidetur hic Baaliticus cultus una cum regno Pontificio duraturus esse, donec ueniet Christus ad iudicandum, & gloria aduentus sui perdet regnum Antichristi. Interim omnes qui uere credunt Euangelio, debent improbare illos impios cultus excogitatos contra mandatum Dei, ad obscurandam gloriam Christi, & iustitiam fidei.

Hęc de missa breuiter diximus, ut omnes boni uiri ubiq; gętium intelligere queant, nos summo studio dignitatem Missę tue ri, & uerum usum ostẽdere & iustissimas habere causas, quare ab aduersarijs dissentiamus, Ac uolumus admonitos esse omnes bonos uiros, ne adiuuent aduersarios defendentes prophanationem Missę, ne grauet se societate alieni peccati. Magna causa, magna res est, nec inferior illo negotio Elię prophetę, qui cultum Baal improbabat. Nos modestissime causam tantam proposuimus, & nunc sine contumelia respondimus. Quod si commouerint nos aduersarij, ut omnia genera abusuũ Missę colligamus, non tam clementer erit agenda causa.

De